

2001-10-03
2001-11-08
BF

Rapport från det svenska projektet för ursprungsmärkning/spårning av nötkött

Inom EAN International har under en treårsperiod drivits ett projekt med syftet att underlätta spårbarhet för nötkött med hjälp av EANs streckkoder. Med spårbarhet menas i detta sammanhang att konsumentförpackningen skall innehålla information som pekar tillbaka till det enskilda djuret eller till en gruppering av djur (batch). Detta arbete har slutförts och i skrivande stund finns dokumentet "Traceability of beef", som utgör systemdokumentation. Bakgrunden för arbetet var och är önskan att förbättra tilltron till nötkött i skuggan av "galna kosjukan" och annat. EU har i detta sammanhang ställt krav på spårbarhet med "Regulation (EC) 1760/2000".

I sammanhanget förtjänar att påpekas att EAN-systemet också ger möjligheten att streckkodmärka för "spårbarhet framåt", dvs att hålla rätt på vart varor gått för snabb och selektiv returtagning i händelse av fel i varan.

Under ett par års tid har svenska leverantörer, handel och utrustningsleverantörer träffats i regi av EAN Sverige för att följa det internationella arbetet och förbereda för svensk implementering. Arbetet i Sverige har fokuserat på problematiken som gäller vid styckning och vägning för kundpackning. Syftet är att på ett smidigt sätt skapa etiketten till kundförpackningen med alla nödvändiga uppgifter som stipuleras av EU och därmed också av de svenska myndigheterna. Detta arbete har lett fram till ett pilotprojekt som genomfördes i en ICA-butik i Linköping under sommaren 2001. Tillvägagångssättet var följande:

ICA beställde nötkött av Swedish Meats för butikens räkning. Swedish Meats levererade köttet (1,5 ton) streckkodsmärkt för spårbarhet enligt EANs för ändamålet speciellt utvecklade system (inom ramen för EAN 128). Streckkoderna lästes in i vågens datorsystem i samband med styckningen och vägningen för kundförpackningarna, varvid inläst information via streckkoderna skrevs på kundetiketten. Leverantör av väg och tillhörande datorsystem var Bankeryd Maskin AB.

Pilotprojektet uppfattades av alla inblandade som mycket lyckat och de framtida möjligheterna lovar än mer. Systemet ger inte bara möjlighet till smidig framställning av etiketten på kundförpackningen med all den information som enligt förordning skall finnas med. Möjligheten finns också efter systemutveckling att få en automatisk loggbok för registrering av flödet av kött genom butiken. Också detta är en funktion som krävs av myndigheterna.

Parterna har beslutat, att för att nå spårbarhet skall de principer som gällde vid pilotprojektets genomförande ligga till grund för den streckkodbaserade informationsöverföringen från leverantör till handel framöver. Principerna för pilotdriften appliceras på skarp drift så snart system hos leverantörer och handel anpassats till det nya sättet att arbeta.

Swedish Meats hanterar enbart svenskt kött. Dessutom genomför man slakt och styckning inom samma företag. Detta underlättar märkningen internt i processen från slakt till styckning och butikspack. Självfallet är EANs system utformat för att klara situationen när olika företag

är involverade i olika steg i processen från slakt till kundpack, oavsett om bara ett land eller flera länder är inblandade. Det förekommer att djuret är fött i ett land, uppvuxet i ett annat och slaktat och styckat i ytterligare andra länder. Implementeringen måste ta höjd för hela systemet så att spårbarheten kan klaras oavsett produktionsprocess.

Den tekniska beskrivningen av EANs system för spårbarhet utgörs av:

- ”Traceability of beef”. Dokumentet är skrivet på engelska och läggs på EAN Sveriges Webb-site när det är slutfört, vilket beräknas ske under oktober månad 2001. Dokumentet ger en heltäckande bild över streckkodmärkningen genom hela processen från slakt till konsumentpack.
- Detta dokument och tillhörande bilaga, som på svenska specificerar vilka dataelement som ingår i EANs system för spårbarhet. Vidare visas utseendet på etiketten, såsom den användes i pilottestet, när den sattes på det separata köttstycket, t.ex. en filé, och/eller på butiksförpackningen. Vidare visas också kundförpackningens etikett efter det att informationen passerat genom vågdatorn. Vi kan där t.ex. se att numeriska koder översätts till läsbar text (t.ex. landangivelse).

EANs system för spårbarhet har gjorts ”generiskt”. Detta innebär att alla sortiment som kräver spårbarhet kan dra nytta av systemet. Närmast till hands är griskött, fågel, fisk m.m. Internationella EAN fortsätter att jobba med dessa sortiment och annat för att definiera processen och specificera nödvändiga dataelement för önskad spårbarhet.

Internationella EAN fortsätter också att utveckla möjligheten att via EDI (elektronisk dataöverföring) överföra information från den ena aktören till den andra i processkedjan. På sikt kan man skönja möjligheten att detta arbete resulterar i någon form av databas som skulle kunna nås av konsumenten när hon står i butiken. Informationsbärare kan härvid vara Internet eller varför inte en mobiltelefon. Utvecklingen när det gäller möjlighet till spårbarhet lätt tillgänglig för konsumenten har just startat.

Önskas ytterligare information om EANs system för märkning av nötkött för spårbarhet, kontakta Bengt Friggebo, EAN Sverige, 08/698 30 42, bengt.friggebo@ean.se.

Kommentar till märkningen som gjordes i samband med pilottestet.

Av praktiska skäl kom märkningen i samband med pilottestet att avvika från standard på tre punkter. Alla tre avvikelserna finns på etiketten som kom på butiksförpackningen från Scan. (Etiketten för konsumentförpackningen följer standard).

- Förpackningen saknar artikelnummer (AI 01). Alla artiklar skall enligt EAN-standarderna ha artikelnummer även om artikeln övergår i annan/andra artiklar, vilket sker genom styckningen.
- Vikten (AI 3103) bör framgå på etiketten.

- *AI 251 är avsett att användas för nummer på enskilt djur. På etiketten har denna AI använts för batchnummer (referensnummer). Batchnummer skall enligt standarden återges i AI 10.*

Ovanstående svagheter har parterna åtagit sig att eliminera till kommande skarp drift.